

...و من مُردم!

«سید محمد حسن حسینی» مشهور به آقا «نجفی قوچانی»، از عالمان و فقیهان قرن چهاردهم قمری بود که سال ۱۲۹۵ هجری قمری در روستایی از توابع قوچان به دنیا آمد. پدر کشاورز، به تحصیل فرزندش رغبت بسیار نشان می داد؛ محمد حسن هم در راه کسب علم و فضیلت تا آن جا پیش رفت که در ۳۰ سالگی به درجه اجتهاد رسید. بعد از آن تا هنگام رحلت - در سال ۱۳۶۳ هجری قمری - در قوچان به تدریس، ارشاد و رفق و فتن امور مردم پرداخت. در گرفتاری ها از مردم حمایت می کرد و با آن که در هنگام مرگ در منطقه قوچان و حتی برخی شهرستان های اطراف، نفوذ معنوی داشت، از مال و منال دنیا هیچ ندانست. عمده شناخت مردم از ایشان به واسطه دو کتاب مشهور «سیاحت شرق» و «سیاحت غرب» است. آقاجنقی در «سیاحت شرق» که نثری بی تکلف دارد، از ابتدای کودکی تا اجتهاد در حوزه علمیه نجف را روایت کرده است؛ او در این کتاب، تصویری دقیق از زندگی مردم روزگار خود نشان داده و رنج و سختی و فقر و گرسنگی هایی را که در مسیر تحصیل تقوا و دانش تحمل کرده، به رشته تحریر درآورده است. «سیاحت غرب» اما ماجراهای پس از مرگ و عالم برزخ را به صورت داستان و با کمک آیات و احادیث، روایت می کند. روایت کتاب «سیاحت غرب» با جمله «و من مُردم، آغاز می شود و به همین سادگی مخاطب را درگیر می کند. تمام داستان بر اساس همین جمله در دنیای پس از مرگ می گذرد. خیلی ها از جمله استاد مرتضی مطهری و استادعبد... فاطمی نیا، سیاحت غرب را سیر روحی مرحوم قوچانی می دانند. امروز، مصادف با ۲۶ ربیع الثانی سالروز درگذشت این عالم بزرگ است که با تالیف کتاب سیاحت غرب، به سهم خود، نگاه های بسیاری را متوجه دنیای پس از مرگ کرد. به همین بهانه، نگاهی خواهیم داشت به پاسخ رایج ترین سوالات درباره عالم برزخ و قیامت.

پاسخ به رایج ترین سوالات درباره دنیای پس از مرگ از منظر قرآن کریم در گفت وگو با «دکتر محسن میرباقری»

به سراغ «دکتر محسن میرباقری» دکترای علوم قرآن و حدیث و استاد دانشگاه های تهران رفتیم و ایشان، با صبر و حوصله به این سوالات پاسخ دادند.

نبوده و نکاتی برای شفاف سازی ابهامات مسلمانان در این زمینه گفته و نوشته شده است. ما هم برای دستیابی به پاسخ رایج ترین این سوالات و ابهامات،

مردگان می توانند ارتباطی با زنده ها داشته باشند؟ ... سوالاتی که دین اسلام و آیات قرآن و روایات به جامانده از اهل بیت (ع) هم نسبت به آن بی تفاوت

عالم برزخ، کجاست و در آنجا چه حال و هوایی را تجربه می کنیم؟ آیا زندگی و اعمالمان بلافاصله پس از مرگ، مورد قضاوت و ارزیابی قرار می گیرد؟ آیا

مآئده کاشیان-در ذهن همه ما سوالات زیادی درباره «دنیای پس از مرگ» وجود دارد. بعد از مرگ، چه اتفاقاتی برای روح و جسم ما می افتد؟

نظر تان درباره محتوای کتاب سیاحت غرب چیست؟

آقا نجفی قوچانی روحانی باسوادی بوده که مضمون روایاتی را که در زمینه دنیای پس از مرگ، از سوی اهل بیت (ع) بیان شده بود در قالب یک داستان از زبان اول شخص و با حال و هوایی جذاب و خواندنی بیان کرده است. هرچند برخی معتقدند این کتاب، شرح سیر روحی ایشان است و برخی هم می گویند: ایشان، روایات را با برداشت های خودشان درآمخته است.

آیا این موضوع صحت دارد که ما بعد از مرگ، با تجسم اعمال خود محسوس می شویم؟

روح بعد از مرگ، بدن جسمانی را رها می کند و در قالب یک بدن مثالی زنده است و با آن بدن زندگی می کند. بنابراین لذایذ و عذاب های جسمانی در عالم برزخ وجود ندارد و لذایذ و عذاب های معنوی و روانی وجود دارد. روی همین حساب، وقتی برای اموات خیرات می کنیم، این عمل نیک برای او به صورت نور، سرور و شادی ظاهر می شود. اما در عالم قیامت که روح دوباره به جسم برمی گردد و با این بدن فیزیکی برمی خیزد، هم لذت و عذاب های جسمانی وجود دارد و هم روحی، مثل عشق به خدا و همشنینی با اهل بیت (ع). بد نیست بدانید در قیامت، اعمال ما مجسم می شوند؛ یعنی همین نماز ماست که به صورت بهشت و نعمت های بهشتی ظاهر می شود یا بخل و حسد ماست که به شکل عذاب های جهنمی، آزارمان می دهد. قرآن می فرماید: روز قیامت مردم را زنده می کنیم تا عمل خود را ببینند؛ نمی گوید جزای عمل، می گوید خود عمل را. در آن جا عمل ها دیدنی است. روایتی از رسول اکرم (ص) هم هست که به یکی از اصحاب فرمود: بعد از مرگ، حتما یک همراه با تو هست و این تجسم اعمال توست و براساس آن چه زندگی کرده ای، یا خوب و زیباست، یا زشت و کریه. در عین حال، در قیامت انسان با هر آن چه در طول زندگی دوست داشته محسوس می شود.

محدوده اختیارات ارواح برای تماس با زنده ها چقدر است؟

دین اسلام معتقد است انسان ها با مرگ نابود نمی شوند و روح مردگان وارد سرای دیگری می شود. اما این گونه نیست که ارواح در عالم دیگر آزاد باشند و بتوانند به اختیار خودشان رفتار کنند. بلکه ارواح مردگان در محدوده خاص و تعریف شده ای امکان عمل دارند. محدوده ای که خداوند برایشان در نظر گرفته است. اگر شخص مرده، انسانی باشد که در دنیا به واسطه اعمالش، به مقاماتی دست پیدا کرده است، در جهان پس از مرگ هم گستره عمل بیشتری دارد و محدودیت های کمتری؛ تا جایی که می تواند بر این جهان، تسلط و احاطه داشته باشد. مثل حالتی که ما درباره ارواح ائمه و اولیای الهی به آن معتقدیم یا آن شرایطی که قرآن کریم درباره شهدا می فرماید که «مرده نیستند، بلکه زنده اند و در نزد خدا رزق و روزی دارند». در واقع این گونه اموات، از زنده ها هم زنده ترند و حیات عالی تری نسبت به ما دارند. بنابراین، فقط روحی به اذن... می تواند با دنیای زنده ها تماس بگیرد که مقدس و مطهر باشد.

پس از مرگ، رسیدگی به اعمال انسان چگونه است؟

روح انسان پس از مرگ، در برزخ قرار می گیرد. برزخ جای پاداش و جزای اعمال نیست. هرچند کسی که معتقد و مومن بوده در صف مومنین و کفار و ظالمان در صف خودشان قرار می گیرند و حساب و کتاب کامل، مربوط به عالم آخرت است. در عالم برزخ، آدم ها منتظرند و بعد از آن، قیامت و حساب و کتاب و بهشت و جهنم جایود و ابدی قرار دارد. براساس آیات قرآن، در قیامت، به شکل های مختلف به اعمال انسان رسیدگی می شود. ایستگاه های مختلفی وجود دارد و در هر ایستگاه به شکلی، از عمل خاصی سوال می شود. یک ایستگاه از نماز، دیگری از جهاد، امر به معروف، حج و حق الناس. آیاتی هم هست که می فرماید در قیامت، کتاب اعمال افراد را به دست شان می دهند و وقتی نگاه می کند، با خودش می گوید وای این چه کتابی است؟ آیه دیگری هم هست که می گوید در یک ایستگاه، زبان آدم ها را مهر می زنند و نمی توان حرف زد. سپس اعضای بدن شهادت می دهند که چه کارهای خوب و بدی مرتکب شدند. بعد روح انسان به بدن می گوید چرا علیه من شهادت دادی؟ و اعضا و جوارح پاسخ می دهند همان خدایی که به دیگران قدرت نطق داد، به ما هم نطق گویا داد تا بگوییم.

دنیای بعد از مرگ و جزئیاتی مثل گذشت زمان، به چه شکل در آیات قرآن و روایات ائمه (ع)، توصیف شده؟

هر سوره ای از قرآن، یک جور و از زاویه ای، آن عالم را توصیف کرده است. به عنوان مثال در سوره واقعه، انسان ها را به سه دسته تقسیم کرده و فضای بهشت و نعمت هایش را دقیقاً مانند یک جشن باشکوه توصیف می کند. بهشتیان بر تخت های رو به روی همدیگر نشسته اند، جوان های زیبایی خوش لباس با ظرف های غذا و میوه اطراف آن ها می گردند و هر چه بخواهند فراهم می شود و در واقع اراده انسان، چیزی را که می خواهد خلق می کند. راجع به جهنم هم می گوید جهنمیان سرشان را به زیر انداخته اند، رنجبر بر گردنشان دارند و پشیمان و خجالت زده اند و اما درباره برزخ و چگونگی گذشت زمان در این مرحله، براساس ماجراهای قرآنی، ظاهراً زمان خیلی سریع می گذرد. در تایید همین مسئله، امیرالمومنین علی (ع) می فرمایند بین شما و بهشت و جهنم فاصله ای نیست جز مرگ. هرچند بعید نیست که زمان برای اهل عذاب، سخت و طولانی بگذرد.

جناب دکتر! سالم ترین راه کسب اطلاع از دنیای پس از مرگ، عقل است یا وحی؟

اصل کلی وجود جهان پس از مرگ، قیامت و معاد را می شود با عقل ثابت کرد. خود خداوند هم دلیل عقلی می آورد و می گوید: خیال می کنید ما شما را بیهوده آفریدیم و به خدا و آخرت بر نمی گردید؟ یعنی اگر آخرتی نباشد، جهان خلقت هم بیهوده است. یک عده در دنیا زندگی کنند، یکی ظالم و یکی مظلوم، یکی شاه و یکی گدا و حساب و کتاب و اجر و پاداشی نباشد؟ این یعنی بیهودگی خلقت. اما جزئیات عالم برزخ، قبر، قیامت و زنده شدن جسم ها و ابدیت، چیزی نیست که بتوانیم با عقل بفهمیم. چون ما در این عالم و با این چشم و گوش، فقط پیش پای خودمان را می بینیم اما آخرت، عالم غیب است و از دید ما پنهان است؛ بنابراین چون از حواس ما مخفی است، نمی توانیم به جزئیاتش دست پیدا کنیم اما در قرآن، به شکل مفصل ریزه کاری های مرگ، برزخ، قیامت و زنده شدن در جهان دیگر بیان شده است. بوعلی سینا هم که توحید را با بهترین برهان های عقلی ثابت کرده، وقتی به آخرت می رسد می گوید ما نمی توانیم از آن جهان خبری بدهیم و چون پیغمبرمان صادق و راستگو است، اعتماد می کنیم که حقیقت را گفته و حرفش را می پذیریم.

مرجع تخصصی برترین برندهای

معماری

ایزو